

IZADIA ZAINDU EUSKAL TOKI~IZENAK MUNDUAN ETA EUSKAL EDESTIA I

AURKEZPENA.

Munduan eta Europa onetan batez be, asko dira maltzurrezko jokoan dabizenak, euren norkerizko asmakuntzak garaipendu dagien eta Bereztasuneko legearen aurka diran lez, or sartzen gaitue gu, Euskalerria ezereztutea gure dabelako.

Erreza ez da izango Euskaldunak bizi egin gura dogulako eta geiago, gure arbasoak Jainkoari begira gai bizi oneri emon eutsen adierazpen ederragaz zor aundiak daukaguzelako.

Jainkoak, Nor izateko bialtzen gaitu gaitasun onetara eta gure arbasoai esker, gure nortasuneko sinismenak bereztasunean sustraituta dagozan lez, gaitz izango da JAINKOARI ta ARBASOAI uko egitea.

Olazar eta Uribetar Martinek agindu eustan lan onen mamia azaldu dagidala eta al dodazan alegiñak egingo dodaz, solas itzaldi onetatik arrazoiz beteta pozik urten daigun.

SARRERA.

Jaungoikoak, gure arimak gaiezko bizitz oneitara bialdu ebazanean, Berak ipinitako gai legeen artean ezarri ebazan eta guretzat ez gendun ezagutzen bizitza izan zalako, urduritasuneko bildur aundiagaz asi giñan egokitzen.

Aize, lur, ur, egazti, suge, narrazti, arrain, abere eta lorategi eder oneitan sartuta, laster konturatu gintzazan ardura izan zala bizi onek eskatzen euskun aurreneko ardatza eta beartuta

geratu gintzazan jakintzaren antolaketakaz arduratzeko.

Gaitasun onen legeak beartuta egiten genduzan gauza guztietan bizitzan irauteko, laster konturatu giñan, len, neurria zala arduradun nagusia, eta gizatasunarentzat or asten dira iker-lanak, daukaguzan jakitasunezko egarriak asetzeko, gaur arte eta gaurtik aurrera noz arte izango dan jakingabe: zergaitik itaun gure jakintza entseguz edo oarrez⁽¹⁾, azturazko bidean⁽²⁾, garaipendu daiten.

Orregaitik, bizi onen asiera eta gaurko denboratan, jakintzagaz bakandutasunezko aztura bidean erreztasun aundiak lortu, aukera arloetan neurri bardiñean gagoz, bakandu bear doguzan ditekeenak edo izan gaitasunetik beste ainbeste aurretik agertzen diralako, Jainkoak ipinitako legeen oldozmenean antza, Berak bereztutako legearen elburua betetea gura daualako, orekan bizi gindezan.

Bigarren: Bizi onen bearrezko ta etenbako egitarau ekiñaldietan, danon ordezkartizan eskubide bardiñak daukaguzalako, gure gizatutako arimak, baita⁽³⁾ garbi baten eta poz aundiz agertu gindezan,

ondorio lez beste garrantzi aundiko irudi bategaz estutu egiten gaitu, bizitzan bear dan ardatz nagusiaren Lotsagaz.

Au, Izadi onen ardatz nagusia biurtzen jaku.

Oiñarrizko ardatz oneitatik askatasunezko irudia bakarrik geratzen jaku aurkezteko.

Askatasunaren irudi au ez da: Jainkoak emon euskun agindu bat, gure Arimaren Baitari aukera emotea baño, gure ekiñaldiko gauzak on edo txarrezko bidetik egin daiguzan.

Orregaitik, nor beren eta danoren giza barren askatasun osoko egikeragaitik agertzen dana: gauzak on bidetik edo berezko legean egiten doguzanean nor beren sendimenduzko baita garbi ta pozez beterik agertzen da. Eta gauzak maltzurkerizko txarbidetik egiterakoan, norberen baita damu aundi baten, eze-ren askatasunik gabe menderatuta agertzen da.

Jaungoikoak bere bereztasunezko lege aurrean, giza barrenaren minkortasunezko sentimentu orregaz bialtzen gaitu gaiezko lorategi eder oneitara, eta zorionsu edo oso txarto sentitzen gara danok, zu-

(1) Entzeguz edo oarrez=mètodo empírico. (2) Azturazko bidean=crecimiento sapiente. (3) Baita = conciencia

zentasunezko gauzak zeintzuk diran jakiten dogunean, txarto egin ezkerro.

Gizon emakume batzuri, diruaren lillur deiak gaiñezka egiten dautselako baiña, gaiezko izadi oni danok nor izanda emon bear dautsaguzan adierazpenetik ta nortasunaren baitan gaitz eginekoak emoten dauan damuari jaramon egin gabe, euren sasi norkerizko ziñezkintzakaz, giza eta errigizartearak bereztasunaren legezko jakintzan nastatu egiten dabez, ta mundu onek emon bear eban olatubageko itsas edo pakezko iruditik, ikaratutako elefante batek leiargintza⁽¹⁾ baten sartuta egin leuken ondamen irudia emoten dogu.

Deiadarti bat (alarmista) nazela irudituko jatzue batzuri.

Nire gizabarren edo baitaren egarriak baiña, zuzentasunaren zentzua eten bako eskaera baten eukinda ta gure Euskalerrri maite onen arrazoiakaitik minduta, ardura orreitan buru belarri sartuta nago.

Enaz edestilaria, elejakituna be ez, jakintzaren arlo orreik, euren teknika bidez edo ara-uz bete bear diralako.

Baiña, lenagoko edesti ziurtasunaren zentzuzko zeaztasun asko batutakoa bai. Orregaitik, errigizartearen edesti ta edestian izkuntzak emoneko toki izenak⁽²⁾ alkarren arteko ulermen baten azalduko dautsuedaz.

IDAZLAN ONEN ZATIAK.

I. ZATIA:

1. Izkuntza eta edesti arloan idazlari batzuren laguntza izan dot.

1.1. Zubiaga eta Legarreta Felix “Origen del Vasceuce”.

Beragaz egonda, Gazteleraz emon eustazan “Vascoeuropeismo versus Indoeuropeismo”. Eta Euskeraz idatzita daukan: “Euskara ermeneutika” liburuetatik artuta.

Liburu oneik Internetetik atarateko daukan elbidea:

<http://www.todoebook.com/Erroteta>

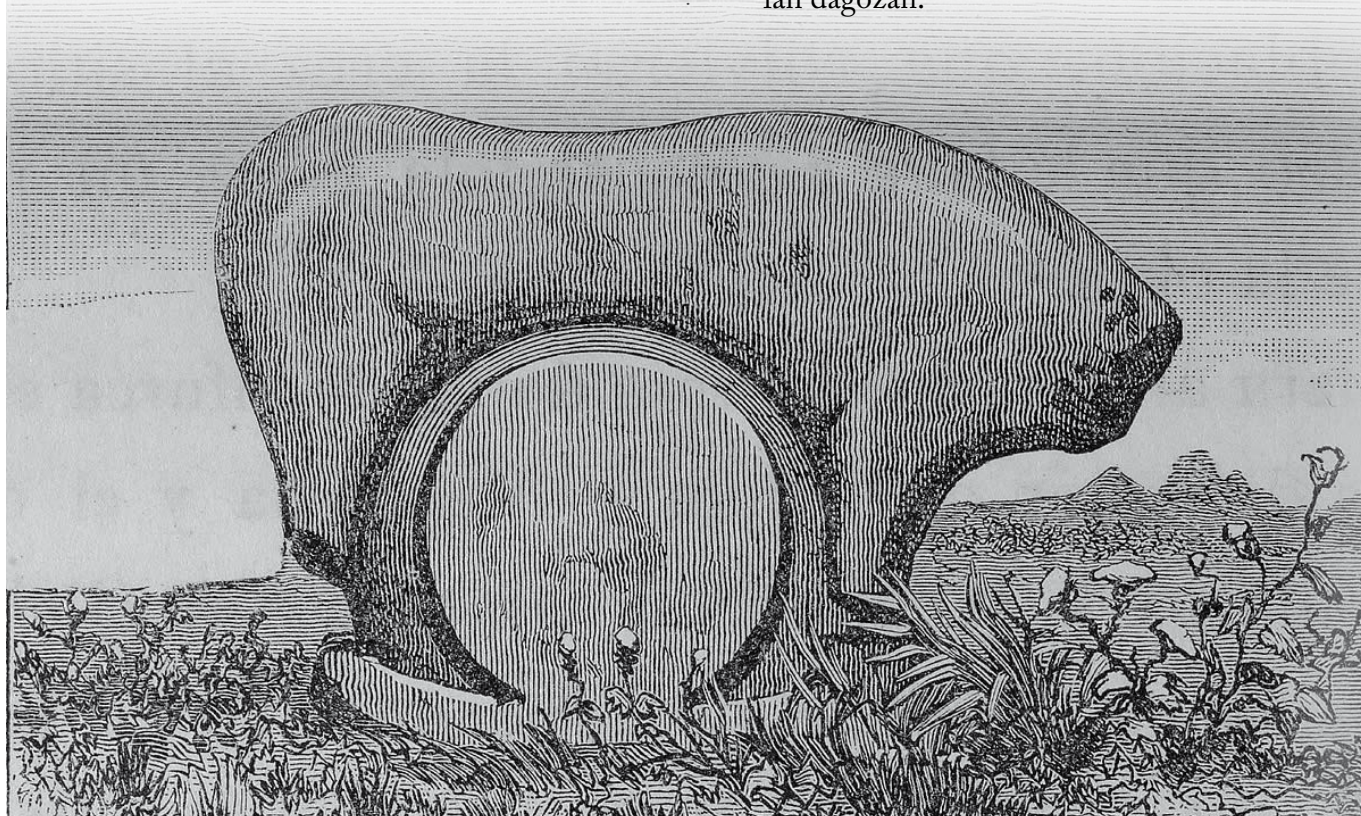
1.2. Nuñez eta Astraintar Luisek egin eban “El Euskera Arcaico” liburutik. Interneteko elbidea: www.txalaparta.com

1.3. EuzkadiOnline: “LAPRIMITIVALENGUA DE LOS ANTIGUOS EUROPEOS” Interneteko elbidea: email@euzkadionline.com

1.4. “TOPONOMIA VASCA EN EUROPA”.

1.5. “Gran Diccionario Enciclopedico Ilustrado”. Selecciones Del Readers Digest.

2. Europako jakintsuen esanetan Kromañon denborako giza jakituria eta gaurko giza geneak zelan dagozan.

(1) Leiargintza=cristaleria. (2) Toki-izenak = toponimia.

3. Orren frogagarri batzuk.
- 3.1. Kromañoi´en Izkuntza.
4. Homo Sapiens edo Kromañoi gizarte areik, Zelako jendekuntzagaz osotu eben, ezagutzen ziran Afrika, Asia eta Europako lurraldeak ?.
5. “Munduko Gizatasunaren ETORKI edo GURASO ONDOKO” izatea.
6. Arri Aroan, Euskera´ren mintzotasuna nondik nora egiten zan eta erro bardiñetik sortuak non?.
7. Mundu zabalean, Euskal Toki izenak eta Itzak.
  - 7.1. Afrika, Asia eta Europan, Euskal toki izenak.
  - 7.2. Maixu jakintsuak zer esaten dabe.
  - 7.3. Krutwig´tar Federikok esaten dauana.
  - 7.4. Italian Euskerazko toki izen eta itzak.
  - 7.5. Lonbardian.
  - 7.6. Eskozia, Gales, Irlanda eta Inglaterran Euskerazko toki izenak.
  - 7.7. Kaukasoon.
  - 7.8. Bereber inguruan.
  - 7.9. Boudatar Karl Aleman Euskalaria eta Errusiaren izkuntzan berariskoak zer esaten eban.

- 7.10. Iriondotar Mikel antropologo edo giza iztilariak.
- 7.11. Gandiak idazle edo asmalari Arjentinarrak.
- 7.12. Europa, Asia eta Afrikaren gizarteak, zelako antolamenduan geratu ziran egokituta.
8. Europa, Asia ta Afrika, zelango antolamenduan eta izkuntzarekin geratu ziran egoki-tuta edesti aurrean sartu orduko ?.

2. ZATIA.

1. Asia, Afrika eta Europako jendekuntzak.
2. Gure edesti aurretik, Asia, Ejipto, Greziaren edesti laburra eta edesti onen ondorioz, Ario edo eta Indoeuropeotarrak egin bear izan eben erri aldaren edesti laburra.
  - 2.1. Asiaren edesti laburra.
  - 2.2. Ejiptoren edesti laburra.
  - 2.3. Greziaren edesti laburra.
  - 2.4. Nortzuk ziran Ario edo eta Indoeuropeotarrak?.
  - 2.5. Zergaitik euren erri aldak ?.

3. Zer edo nortzuk izan ziran Etruskoak ?.
4. Zer edo nortzuk izan ziran Mauritarrak ?.
5. Bigarren zati onen ondorioa.
  - 5.1. Giza leiñuen egokitasuna.
  - 5.2. Izkuntza ta toki izenak.
  - 5.3. Jendekuntzazko garaiak.
  - 5.4. Indoeuropeotarren alderraitasunak eta Etruskoaren agerkeraren edesti laburra.
  - 5.5. Billaketazko azterkuntzan ibili diranai, gorrak izen on.

3. ZATIA.

1. Leenengo eta bigarren zatiaren aipamena.
2. Erromatarren sarrera.
3. Etruskoak eta erromatar ta latiñaren jaiotza.
4. Katolikotasunaren onartzea eta ondorioak.

(1) *Berrizte-aldetik= desde la reforma*

4. ZATIA.

Gure Erdi Mendeko Euskalerrian errege ta jaun-
tzaren sorkuntzak.

Euskalerraren Oraingo Aldia edo ta Berrizte Al-
ditik⁽¹⁾ Frantzian 1.879an egin zan iraulketararte.

3. Euskalerrian iraulketatik gaur arte.
4. Euskereak, zelako irudiagaz itxuratzen dautso Euskalerrari ?.

5. EUSKALERRIKO SEMEAREN EGIN BEARRA.

Atuxa'tar Paul

Zornotza'n 2013'an Urtarrilla'ren 15'ean

